

Universiteit
Leiden
The Netherlands

De eenzijdige cessie-akte bij stille cessie

Es, P.C. van

Citation

Es, P. C. van. (2010). De eenzijdige cessie-akte bij stille cessie. *Wpnr: Weekblad Voor Privaatrecht, Notariaat En Registratie*, 2010(6832), 147-148. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3193471>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3193471>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

De eenzijdige cessie-akte bij stille cessie

1. Inleiding

Vorderingen op naam kunnen sinds 1 oktober 2004 niet alleen door openbare, maar ook door stille cessie (art. 3:94 lid 3 BW) worden geleverd. Het grote verschil tussen de beide varianten is dat bij openbare cessie de mededeling aan de debiteur van de te cederen vordering, een constitutief vereiste is voor de totstandkoming van de cessie. Dit vereiste moet gezien worden tegen de achtergrond van de opmerking van Meijers dat het wenselijk is 'dat er van de overdracht iets naar buiten blijkt, zodat niet een betekening nog na de faillietverklaring van de overdrager geldig kan geschieden'.¹ Bij een stille cessie ontbreekt de publiciteit die samenhangt met de mededeling aan de debiteur. Dit wordt onderzocht door het eisen van een 'daartoe bestemde authentieke of geregistreerde onderhandse akte'. De overeenkomst tussen beide vereisten is dat zij er beide toe strekken zoveel mogelijk zekerheid te verschaffen over de voor derden belangrijke vraag *of en wanneer* een overdracht van een vorderingsrecht op naam tot stand is gekomen.² De memorie van toelichting bij art. 3:94 lid 3 BW verwoordt het aldus:

'De ratio van het mededelingsvereiste dat duidelijkheid bestaat over het moment van overdracht en dat de overdracht kenbaar is, kan ook worden bereikt met een authentieke akte of een geregistreerde onderhandse akte, zoals in het onderhavige wetsvoorstel wordt voorgesteld (...).'³

Hieronder wordt betoogd dat met het vereiste van de authentieke of geregistreerde onderhandse akte het beoogde doel (duidelijkheid over het moment van overdracht) niet altijd wordt bereikt. De oorzaak hiervan is dat in art. 3:94 lid 3 BW – anders dan bijvoorbeeld in art. 3:89 lid 1 BW ten aanzien van de levering van registergoederen – geen 'tussen partijen' opgemaakte akte is voorgeschreven. In het onderstaande wordt ook zijdelings aandacht besteed aan de vraag in hoeverre de mededeling (bij een openbare cessie) onder alle omstandigheden goed functioneert als publiciteitsmiddel ten aanzien van het moment van het tot stand komen van de cessie.

2. De cessie-akte bij de openbare cessie van art. 3:94 lid 1 BW; een eenzijdige akte volstaat

De parlementaire geschiedenis laat er geen twijfel over bestaan dat de wetgever ten aanzien van de in art. 3:94 lid 1 BW bedoelde akte (betreffende de openbare cessie) bewust niet de eis heeft gesteld dat deze 'tussen partijen' is opgemaakt. In de memorie van antwoord bij deze bepaling valt te lezen:

'Voldoende is dus een enkel door de vervreemder ondertekende akte, mits de overdracht door de verkrijger wordt aanvaard, hetgeen door iedere daartoe geëigende gedraging kan geschieden.'⁴

Men ziet zich hier direct voor de vraag gesteld hoe de mededeling zekerheid kan bieden ten aanzien van het tijdstip van het tot stand komen van de cessie, ingeval een eenzijdige – later door de cessionaris te aanvaarden – cessie-akte wordt opgesteld. Art. 3:94 lid 1 BW schrijft voor dat van de tot levering bestemde akte mededeling wordt gedaan. Het is aannemelijk dat deze mededeling niet zozeer op de akte zelf ziet, als wel op de *inhoud* daarvan.⁵ Wanneer (de inhoud van) een eenzijdige cessie-akte wordt medegedeeld aan de debiteur, zegt dit niets over het moment van totstandkoming van de cessie. Deze komt immers pas tot stand na de vormvrije aanvaarding door de cessionaris. Mijnsen stelt zich op het standpunt dat in geval van een eenzijdige cessie-akte, niet alleen mededeling moet worden gedaan van (de inhoud van) de akte, maar ook van de aanvaarding door de cessionaris.⁶ Hoewel dit standpunt niet direct steun vindt in de wettekst, lijkt het mij – tegen de achtergrond van de ratio van het mededelingsvereiste – geheel juist.

Terzijde merk ik op dat ik mij – tegen dezelfde achtergrond van de ratio van het mededelingsvereiste – niet kan vinden in het in de toelichting bij de Nota van wijzigingen ingenomen standpunt dat het onverschillig is in welke volgorde wordt voldaan aan het vereiste van de akte en dat van de mededeling.⁷

1. C.J. van Zeben en J.W. du Pon, *Parlementaire geschiedenis van het nieuwe burgerlijk wetboek, Boek 3 Vermogensrecht in het algemeen*, Deventer: Kluwer 1981, TM bij art. 3.4.2.7, p. 392.
2. Vgl. M.H.E. Rongen en H.L.E. Verhagen, 'De cessie naar huidig en komend recht: de cirkel is weer rond', *WPNR* (2003) 6546, p. 682.
3. *Kamerstukken II 2002/2003*, 28 878, nr. 3, p. 4.
4. C.J. van Zeben en J.W. du Pon, *Parlementaire geschiedenis van het nieuwe burgerlijk wetboek, Boek 3 Vermogensrecht in het algemeen*, Deventer: Kluwer 1981, MvA II bij art. 3.4.2.7, p. 395.
5. Zie Asser/Mijnssen/De Haan/Van Dam, *Goederenrecht* (3-I), Deventer: Kluwer 2006, nr. 279 en vergelijk C.J. van Zeben en J.W. du Pon, *Parlementaire geschiedenis van het nieuwe burgerlijk wetboek, Boek 3 Vermogensrecht in het algemeen*, Deventer: Kluwer 1981, MvA II bij art. 3.4.2.7, p. 395 waar men leest dat de mededeling niet nauwkeurig de inhoud van de akte behoeft weer te geven.
6. Asser/Mijnssen/De Haan/Van Dam, *Goederenrecht* (3-I), Deventer: Kluwer 2006, nr. 279.
7. Zie C.J. van Zeben en J.W. du Pon, *Parlementaire geschiedenis van het nieuwe burgerlijk wetboek, Boek 3 Vermogensrecht in het algemeen*, Deventer: Kluwer 1981, NvW bij art. 3.4.2.7, p. 398.

Dit standpunt vindt – ondanks de wijziging van de tekst van de wet⁸ – in de wettekst geen enkele steun aangezien daar gesproken wordt van de mededeling van de akte; de akte moet op het moment van de mededeling derhalve bestaan. Een veel belangrijker bezwaar is echter dat de mogelijkheid om mededeling te doen vóór het opmaken van de akte, de functie frustreert die de mededeling heeft als middel om jegens derden zoveel mogelijk zekerheid te verschaffen omtrent het moment van het tot stand komen van de cessie. Als het moment van de totstandkoming van de openbare cessie bepaald zou kunnen worden door het moment van het opmaken van de akte, zou er alle reden zijn om de akte bij openbare cessie aan dezelfde vormvoorschriften te onderwerpen als die gelden bij de stille cessie.

3. De eenzijdige akte bij stille cessie

Het voordeel van de (voor de stille cessie in art. 3:94 lid 3 BW voorgeschreven) ‘authentieke of geregistreerde onderhandse akte’ ten opzichte van de ‘gewone’ niet-geregistreerde onderhandse akte, is gelegen in de zekerheid die de eerstbedoelde akten bieden ten aanzien van het moment van ontstaan (of bestaan) ervan.

Een authentieke akte is een in de vereiste vorm en bevoegdelijk door een ambtenaar opgemaakte akte (art. 157 lid 2 Rv). De (enige) tot het opmaken van een cessie-akte bevoegde ambtenaar is de notaris (vgl. art. 2 Wet op het notarisambt). Deze dient in de akte de datum en eventueel het tijdstip van het verlijden van de akte te vermelden (art. 40 lid 2 onder e en lid 3 Wet op het notarisambt). Het moment van opmaken van de akte – en daarmee dat van de overdracht van de vordering – staat alsdan tegen een ieder met dwingende bewijskracht vast (art. 157 lid 1 Rv).

Onder registratie van een (onderhandse) akte wordt verstaan het vermelden van de gehele of gedeeltelijke inhoud hiervan in een (niet openbaar) register dat wordt gehouden door daartoe aangewezen inspecteurs van de rijksbelastingdienst (art. 1 Registratiewet 1970). Na registratie wordt de akte – voorzien van een verklaring van registratie – weer afgegeven aan de aanbieder. De registratie bewerkstelligt dat jegens eenieder met dwingende bewijskracht komt vast te staan dat het aangeboden stuk bestond op de dag vermeld in het registratieregister.⁹ Als datum van registratie geldt de datum van de aanbieding van het stuk (zie HR 14 oktober 1994, *NJ* 1995, 447, *Stichting Spaarbank Rivierenland / Gispén q.q.*).

De vraag die nu rijst is wat de meerwaarde van de authentieke of geregistreerde akte is wanneer het om een eenzijdige (door de cedent ondertekende) akte gaat. In dat geval zegt de datum van deze akte (of die van de registratie ervan) niets over het moment van het tot stand komen van de cessie aangezien deze pas tot stand komt met de aanvaarding door de cessionaris. Tegen het licht van de ratio

van het aan de stille cessie-akte gestelde vormvoorschrift (notarieel opgemaakt of geregistreerd) zou hier mijns inziens niet volstaan kunnen worden met een eenzijdige akte. De wet is echter duidelijk en daar komt bij dat de Hoge Raad ten aanzien van de stille verpanding (waar mijns inziens hetzelfde probleem speelt) expliciet heeft bepaald dat een eenzijdige akte volstaat (HR 29 juni 2001, *NJ* 2001, 662, *Meijs q.q. / Bank of Tokyo-Mitsubishi*, r.o. 3.4.2). Naar de huidige stand van zaken zou ik daarom – om tegemoet te komen aan de ratio van het voorschrijven van een authentieke of geregistreerde onderhandse akte – willen verdedigen dat wanneer bij een stille cessie (art. 3:94 lid 3 BW) of verpanding (art. 3:239 BW) een eenzijdige akte is opgemaakt, de aanvaarding ook gebonden is aan het vormvoorschrift van de authentieke of geregistreerde onderhandse akte. Dit bevordert de gewenste duidelijkheid ten aanzien van de vraag of en wanneer een stille cessie (of verpanding) tot stand is gekomen. Het sluit bovendien aan bij het (in paragraaf 2 hierboven besproken) standpunt van Mijnsen dat bij een openbare cessie op basis van een eenzijdige akte, ook mededeling moet worden gedaan van de aanvaarding door de cessionaris.

*Mr. P.C. van Es**

8. Bij de in vorige noot bedoelde Nota van wijzigingen zijn de woorden ‘gevolgd door mededeling’ vervangen door ‘en mededeling’.

9. Vgl. J.C.H. Melis, *De Notariswet*, bewerkt door B.C.M. Waaijer, Deventer: Kluwer 2003, p. 437.

* Universitair hoofddocent notarieel recht, Universiteit Leiden, vaste medewerker van het WPNR. (p.c.vanes@law.leidenuniv.nl)